

AVALUACIÓ DE LA SESSIÓ PLENÀRIA DE L'ABP EN ELS ESTUDIS D'INFERMERIA

Serdà, Ferrer, Bernat-Carles
Universitat de Girona
bernat.serda@udg.edu

Doltra, Centellas, Jordi
Universitat de Girona
jordi.doltra@udg.edu

Ballester, Ferrando, David
Universitat de Girona
david.ballester@udg.edu

Avellí, Ferrer, Míriam
Universitat de Girona
miriam.ferrer@udg.edu

Fuentes, Pumarola,
Concepció
Universitat de Girona
concepcio.fuentes@udg.edu

Domingo, Roura Almerinda
Universitat de Girona
almerinda.domingo@udg.edu

Brugada, Mutjé, Neus
Universitat de Girona
neus.brugada@udg.edu

Patiño, Masó, Fina
Universitat de Girona
josefina.patino@udg.edu

Escola Universitària d'Infermeria Universitat de Girona

Resum

En el marc de l'adaptació dels estudis universitaris a l'Espai Europeu d'Educació Superior i a partir del procés de Bolonya, es configura un disseny de canvi estratègic per crear un espai comú de reconeixement de l'ensenyament-aprenentatge, en què professors i alumnes participen i elaboren amb l'objectiu d'aconseguir respostes professionals a les demandes i necessitats socials del nostre entorn. Des d'aquesta perspectiva fa 4 anys l'escola d'infermeria va introduir l'aprenentatge basat en problemes (ABP o PBL) com a impuls per contemporaneitzar la metodologia tradicional aconseguint uns resultats excel·lents. En aquest punt i amb l'objectiu de desplegar, complementar i millorar l'estratègia didàctica es proposa implementar i avaluar la sessió plenària a fi i efecte d'incorporar un element addicional i finalista de l'ABP, en el qual estudiants i professors puguin objectivar i ser testimonis de la consecució dels objectius i el tractament dels continguts treballats en les sessions tutorial de cadascun dels grups i cursos respectivament. La inclusió de la sessió plenària permetrà crear un context d'exposició comú, obert i interdisciplinari favorable per la discussió dels continguts treballats en cadascun dels objectius que integren el cas. Amb la sessió plenària, la construcció del coneixement és compartida pel grup, ja que s'ha adquirit en les sessions tutorial prèvies de l'ABP. La importància de la interacció no rau exclusivament en la dimensió comunicativa sinó que a més suposa la mediació per l'estructuració de la dimensió cognitiva.

El total de la mostra d'estudiants correspon a 297 estudiants, 71 dels quals són de primer curs, 79 de segon curs i 147 de tercer curs. Cal incidir que el tercer curs ha participat en dues sessions plenàries al primer semestre i per tant s'han valorat les dues (n=74, primera sessió i n=73, segona sessió). En quant a la mostra de professors assistents a la sessió plenària correspon a 15 professors, repartits en els 3 cursos acadèmics.

En virtut dels resultats s'observa que l'experiència de la sessió plenària genera l'escenari idoni per la comunicació i expressió verbal dels i entre alumnes el que suposa una oportunitat excepcional per consolidar i incorporar nous coneixements aconseguint un aprenentatge significatiu i consistent.

Com a conclusió, considerem convenient continuar apostant pel manteniment de la sessió plenària, ara bé, a fi d'optimitzar el seu resultat, cal valorar en profunditat els punts forts i febles detectats tant pels professors com pels estudiants i realitzar els canvis pertinents.

Desenvolupament de la comunicació

1. Introducció

En el marc de l'adaptació dels estudis universitaris a l'Espai Europeu d'Educació Superior i a partir del procés de Bolonya, es configura un disseny de canvi estratègic per crear un espai comú de reconeixement de l'ensenyament-aprenentatge, en què professors i alumnes participen i elaboren amb l'objectiu d'aconseguir respostes professionals a les demandes i necessitats socials del nostre entorn. Des d'aquesta perspectiva el seu desenvolupament està representant el principal impuls per contemporaneïtzar les metodologies tradicionals i per posar en escena i implementar noves experiències docents. Aquest marc obre un nou escenari, de reflexió entre professors i alumnes, el que representa una tasca compartida. A més, el desplegament d'un ventall de nombroses oportunitats i plantejaments didàctics per la innovació pedagògica. Es tracta d'anar més enllà del domini cognoscitiu de les disciplines, el repte és més ambiciós, doncs pren especial rellevància l'adquisició progressiva de tècniques, competències, capacitats de comunicació, creativitat i anàlisi crítica, pensament independent i treball en equip en contextos multiculturals en els quals és necessari aplicar alts graus de creativitat per combinar el saber i els coneixements tradicionals amb la ciència i les noves tecnologies.

L'escola d'Infermeria de la Universitat de Girona inicià el Pla Pilot dels Estudis de Grau en Infermeria durant el curs 2004/05 i, en conseqüència, va incloure la metodologia ABP (Aprentatge Basat en Problemes) o PBL (Problem Based Learning), en el qual mitjançant la resolució d'un cas en el qual s'integren diverses matèries curriculars els estudiants milloren els aprenentatges i l'assoliment de les competències transversals, fomentant una major participació activa gràcies a la motivació i millor comprensió dels temes, afavorint així, l'autonomia i la capacitat de reflexió i la visió crítica. En aquest context, els educadors es transformen en proveïdors de coneixement i els estudiants són els principals agents i responsables de l'aprenentatge col·lectiu, l'acció cívica i la responsabilitat ètica.

Després d'avaluar i valorar la metodologia implementada durant els darrers quatre anys, en el curs 2008/09 s'ha observat que mitjançant aquesta eina metodològica l'estudiant mostra una major capacitat d'aprenentatge crític i creatiu, dominant el procediment que va coneixent, formulant judicis sobre la realitat, prenent millors decisions i generant respostes noves i originals per contestar les seves preguntes i resoldre els seus problemes.

A fi de millorar la metodologia de l'ABP s'han incorporat nous elements relatius al procés d'ensenyament-aprenentatge, destinats a complementar el treball iniciat. A forma d'exemple, s'ha ajustat el disseny del cas, s'ha introduït un instrument d'avaluació més eficaç que ofereix la possibilitat d'avaluar més el procés d'aprenentatge que la resolució final. Aquesta incursió aposta per la incorporació d'elements didàctics formatius de nova elaboració, entre els quals s'inclou la sessió plenària. La inclusió de la sessió plenària, té com a objectiu, que els estudiants i professors puguin objectivar i ser testimonis de la qualitat en la consecució dels objectius que integren el cas, la forma de tractar i interactuar de forma interdisciplinària dels continguts treballats en les sessions tutorial de cadascun del grups i cursos respectivament, la forma d'expressar-los i comunicar-los de l'estudiant, el feed-back global del grup d'estudiants i professors...

La importància de la interacció no rau exclusivament en la dimensió comunicativa sinó que a més suposa la mediació per l'estructuració de la dimensió cognitiva. Amb la sessió plenària, la construcció del coneixement és compartida pel grup, ha adquirit en les sessions prèvies de l'ABP. Es tracta doncs, d'una sessió de síntesi globalitzadora on cada grup exposa el treball elaborat en el procés de resolució dels objectius del cas treballat amb metodologia ABP.

Els factors que justifiquen la inclusió de la sessió plenària al final del treball del cas amb metodologia ABP, són els de generar una posta en escena en un context obert i interdisciplinari

dels continguts treballats en cadascun dels objectius que integren el cas pels diferents grups; Afavorir la capacitat de comunicació i expressió verbal; disminuir la inseguretat i por escènica dels estudiants; facilitar la comprensió dels temes tractats; clarificar possibles dubtes i buits de contingut que demostren alguns alumnes i aconseguir una visió objectiva i realista del cas.

La sessió plenària suposa una oportunitat excepcional per incorporar nous coneixements, en aquest cas organitzats i tractats de forma didàctica i creativa pels companys, el que permet passar a un estat d'organització i adquisició de coneixements més avançat.

Algunes de les funcions que identifiquen el rol dels professors són:

- Validar els continguts treballats pels diferents grups.
- Donar coherència i uniformitat al contingut del grup.
- Escoltar de forma activa als estudiants mentre participen en la sessió.
- Utilitzar la comunicació assertiva en l'aportació de suggeriments i recomanacions al treball realitzat pels universitaris
- Oferir una guia i suport en el procés d'aprenentatge.
- Organitzar i dinamitzar la consecució dels objectius d'una forma ordenada i respectuosa.
- Avaluar el desenvolupament de la sessió plenària amb el mateix instrument de valoració que s'ofereix a l'estudiant, amb l'objectiu de poder estudiar el resultat de la seva implementació.

Després de desplegar la sessió plenària en el conjunt dels tres cursos de la diplomatura d'infermeria, s'ha considerat la seva inclusió en el procés d'avaluació amb la finalitat de continuar i millorar la qualitat docent.

2. Objectius:

Avaluar la implementació de la sessió plenària en els tres cursos de la titulació d'infermeria. i elaborar aspectes de millora dirigits a la sessió plenària tenint en compte l'avaluació dels responsables del procés d'ensenyament-aprenentatge.

3. Material i mètode:

La població d'estudi són:

Els estudiants de la diplomatura d'Infermeria (tres cursos) que han estat matriculats a les assignatures troncal i han realitzat l'activitat ABP durant el primer semestre del curs 2008/09.

També, els professors assistents a la sessió plenària i que han avaluat in situ el desenvolupament de la sessió.

El total de la mostra d'estudiants correspon a 297 estudiants, 71 dels quals són de primer curs, 79 de segon curs i 147 de tercer curs. Cal aclarir que el tercer curs ha participat en dues sessions plenàries al primer semestre i per tant s'han valorat les dues (n=74, primera sessió i n=73, segona sessió).

En quant a la mostra de professors assistents a la sessió plenària correspon a 15 professors, repartits en els 3 cursos acadèmics.

L'instrument utilitzat per la recollida de dades és un qüestionari amb una sola pregunta oberta:

La sessió plenària ha estat per a mi....

Es realitza una anàlisi qualitativa dels estudiants on es categoritzen les respostes en 3 apartats: Valoració positiva, valoració negativa i valoració negativa amb aspectes negatius. Es fa una valoració general dels tres cursos i després s'analitzen per categories cada curs.

A més, s'inclouen l'anàlisi qualitativa recollida pels professors responsables de les tutorials i assistents a la sessió plenària, a fi i efecte de poder crear la informació obtinguda dels estudiants.

L'objectiu principal és considerar i estudiar la valoració de cadascun dels apartats des de la visió de l'estudiant per tal de valorar-los i, en una sessió posterior, poder creuar els resultats de l'estudiant i els dels professors.

En aquesta línia, pensem que a partir d'aquest disseny metodològic en la inclusió i tractament dels resultats s'obtindrà una avaluació global, fidedigne dels responsables del procés d'ensenyament-aprenentatge.

4. Resultats:

Amb l'anàlisi dels resultats, s'observa com a resultat general que el 86% dels estudiants valoren positivament la sessió plenària, mentre que, el 14% la valora negativament. (Figura 1)

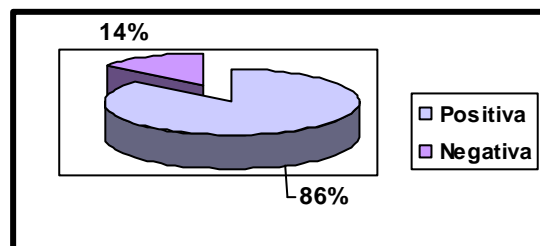

Figura 1: Distribució dels estudiants segons la valoració de la sessió plenària (n=297).

Les valoracions positives (n=255). Les valoracions positives determinades per la totalitat dels estudiants es poden distribuir en set categories. Són les següents.

- Positiva. 68 estudiants valoren positivament el desenvolupament de la sessió plenària. El que representa un 26,7% de la mostra total. Els descriptors que identifiquen la categoria corresponen a: perfecta, constructiva, enriquidora, excel·lent i útil.
- Serveix per aclarir dubtes: n=44 (17,2%)
- Es posa en comú els objectius i el treball fet en els grups: n=108 (42,3%).
- Potencia el treball en grup: n=10 (3,9%)
- Educativa: 8 (3,2%)
- Aprens a parlar en públic: n=8 (3,2%)
- Altres: n=9 (3,5%)

A continuació es presenten les valoracions negatives determinades pels estudiants. 42 estudiants valoren negativament el desenvolupament de la sessió plenària. La valoració general es distribueix en tres categories, que són les següents:

- Innecessària, pèrdua de temps: Aquesta categoria inclou 27 estudiants el que representa el 64,2%.
- És massa llarga: n=7(16,6%)
- Altres:n=8 (19%)

A continuació es presenten els resultats de l'anàlisi desglossat per cadascun dels cursos. És el següent:

Resultats sessió plenària

Valoració	N	%
-----------	---	---

primer curs:

A la taula 1 es mostra la distribució dels estudiants de primer segons la valoració que n'han fet de la sessió plenària, només una persona en fa una valoració negativa.

Taula 1: distribució dels estudiants de primer segons la valoració que n'han fet de la sessió plenària

Positiva	70	98,6%
Negativa	1	1,4%
Total	71	100%

Els aspectes positius s'han agrupat en les següents categories:

- Positiva (perfecta, constructiva, enriquidora, excel·lent, útil): n=22 (31,4%).
- Serveix per aclarir dubtes: n=14 (20%).
- Es posa en comú els objectius i el treball realitzat en cadascun dels grups: n=25 (35,8%).
- Potencia el treball en grup: n=5 (7,1%).
- Educativa: 4 (5,7%).

L'aspecte negatiu ha estat: "És massa llarga" (n=1)

La valoració positiva però amb aspectes negatius s'ha categoritzat amb els següents ítems: Són 14 les valoracions positives però amb aspectes negatius:

- Manquen coneixements per fer ABP: n=1
- És massa llarga: n=10
- Es passen nervis: n=1
- Es veuen les diferències entre grups: n=1.
- És avorrida: n=1.

Resultats sessió plenària segon curs:

A la taula 2 es mostra la distribució dels estudiants de segon curs segons la valoració que n'han fet de la sessió plenària, El 84,8% dels estudiants en fan una valoració positiva.

Taula 2: distribució dels estudiants de segon curs segons la valoració que n'han fet de la sessió plenària

Valoració	n	%
Positiva	67	84,8%
Negativa	12	15,2%
Total	79	100%

Els aspectes positius s'han agrupat en les següents categories:

- Positiva (perfecta, constructiva, enriquidora, excel·lent, útil): n=21 (31,3%)
- Serveix per aclarir dubtes: n=6 (9%)
- Es posa en comú els objectius i el treball fet en els grups: n=30 (44,7%).
- Potencia el treball en grup: n=3 (4,5%)
- Educativa: 2 (3%)
- Aprens a parlar en públic: n=5 (7,5%)

Els aspectes negatius s'han categoritzat en els següents ítems:

- Innecessària, pèrdua de temps: n=8 (66,7%)
- Comporta sobrecàrrega de treball: n=1 (8,3%)
- És massa llarga: n=1(8,3%)
- Es veuen les diferències entre grups: n=1 (8,3%)
- S'ha fet en un moment inoportú: n=1 (8,3%)

En aquest grup de participants són un total de 30 els que **valoren positivament la sessió però amb aspectes negatius:**

- És massa llarga: n=7 (23,4%)
- Es passen nervis: n=4 (13,3%)
- Mal organitzada: n=6 (20%)
- Desacord amb ABP: n=2 (6,7%)
- Innecessària, pèrdua de temps: n=5 (16,7%)
- Comporta sobrecàrrega de treball: n=4 (13,3%)
- No hauria de ser obligatòria: n=1 (3,3%)
- No hauria d'entrar a examen: n=1(3,3%)

Resultats sessió plenària tercer curs- primera sessió:

A la taula 3 es mostra la distribució dels estudiants de tercer segons la valoració que n'han fet de la primera sessió plenària, el 78,4% en fan una valoració positiva.

Taula 3 : distribució dels estudiants de tercer segons la valoració que n'han fet de la 1a sessió plenària

Valoració	n	%
Positiva	58	78,4%
Negativa	16	21,6%
Total	74	100%

Els aspectes positius s'han agrupat en les següents categories:

- Positiva (perfecta, constructiva, enriquidora, excel·lent, útil): n=13 (22,4%)
- Serveix per aclarir dubtes: n=16 (27,6%)
- Es posa en comú els objectius i el treball fet en els grups: n=29 (50%).

Els aspectes negatius s'han categoritzat en els següents ítems:

- Innecessària, pèrdua de temps: n=7(43,8%)
- És massa llarga: n=5 (31,3%)
- Mal organitza: n=3 (18,7%)
- Desacord amb ABP: n=1(6,2%)

Valoren positivament però amb aspectes negatius 17 estudiants:

- Mal organitzat: n=9 (53%)
- Innecessària, pèrdua de temps: n=2 (11,8%)
- Comporta sobrecàrrega de treball: n=1 (5,8%)
- És massa llarga: n=5 (29,4%)

Resultats sessió plenària tercer curs-segona sessió:

A la taula 4 es mostra la distribució dels estudiants de tercer segons la valoració que n'han fet de la segona sessió plenària, el 82,1% en fan una valoració positiva.

Taula 4 : distribució dels estudiants de tercer segons la valoració que n'han fet de la 1a sessió plenària

Valoració	N	%
Positiva	60	82,1%
Negativa	13	17,9%
Total	73	100%

Els aspectes positius s'han agrupat en les següents categories:

- Positiva (perfecta, constructiva, enriquidora, excel·lent, útil): n=12(20%)
- Serveix per aclarir dubtes: n=8 (13,4%)
- Es posa en comú els objectius i el treball fet en els grups: n=24 (40%).
- Potencia el treball en grup: n=2 (3,3%)
- Educativa: 2 (3,3%)
- Aprens a parlar en públic: n=3 (5%)
- Millor que l'anterior: n=9 (15%)

Els aspectes negatius s'han categoritzat en els següents ítems:

- Innecessària, pèrdua de temps: n=12 (92,3%)
- No hauria d'entrar a examen: n=1 (7,7%)

Valoren positivament però amb aspectes negatius 8 estudiants:

- Innecessària, pèrdua de temps: n=2 (25%)
- Comporta sobrecàrrega de treball: n=3 (37,5%)
- És massa llarga: n=1(12,5%)
- Desacord amb ABP: n=1 (12,5%)
- No hauria d'entrar a examen: n=1 (12,5%)

5. Discussió:

Posteriorment a l'anàlisi dels resultats del grup d'estudiants i del grup dels 15 professors que han avaluat la sessió plenària, s'ha creuat la informació per tal d'aconseguir una avaluació de la sessió plenària de tots els elements que intervenen en el procés. Des d'aquest focus s'observa que:

Primer. Acord unànime.

- Aspectes positius: Professors i alumnes assenteixen i valoren positivament la sessió plenària. Aquest apartat es justifica amb les variables següents: serveix per aclarir dubtes, es posen en comú els objectius i el treball realitzat en cadascun dels grups, potencia el treball en grup, és educatiu, s'aprèn a parlar en públic i serveix per aclarir els dubtes. Com a valor afegit destaquem que a més que el grup de professors observa i valora molt positivament de forma addicional la millora objectiva de l'estudiant en la capacitat de comunicar, transmetre el coneixement adquirit, adaptant-se al temps acordat, introduint al discurs, el vocabulari de la ciència adequat al cas, la visió crítica en l'elaboració de preguntes i la pertinència en l'elaboració de les respostes dels dubtes o necessitats d'aclariment que es plantegen en el grup.
- Aspectes negatius. El professorat està completament d'acord amb l'estudiant que l'activitat de la sessió plenària comporta una sobrecàrrega de treball, a més, en molts casos, genera nervis i por escènica durant la comunicació oral. Aquesta situació

s'exacerba pel testimoniatge de professors i estudiants a la sala. En aquest cas cal valorar i considerar el balanç entre la inversió de treball i l'estrès que genera l'activitat i l'adquisició de capacitats que representa i adquireix l'estudiant. El resultat justifica en escriure el manteniment de la sessió plenària.

- El dia programat pel desenvolupament de la sessió de tercer curs no és el més adequat, ja que li suposa un treball addicional que comporta una sobrecàrrega i estrès. Per aquest motiu es proposa estudiar el calendari del curs propiament considerant la seva programació dins el calendari d'ABP de l'estudiant i amb la realització de la sessió plenària immediatament després de finalitzar les sessions tutorial.

Segon. Parcialment d'acord

- La sessió resulta massa llarga. Els professors estan parcialment d'acord amb la valoració de l'estudiant que la sessió resulta massa llarga. Els professors consideren i concreten que la sessió resulta més densa que llarga. Aquest assentiment es justifica al considerar que la sessió està programada amb la mateixa durada que la sessió magistral (90 minuts). Tot i així, a fi i efecte que no resulti tant feixuga pels oients es podria considerar la reducció del temps acordat per l'abordatge de cadascun dels objectius, o bé, considerar la programació de dues sessions d'una hora de cadascuna. Aquestes propostes de millora descongestionarien la percepció de l'estudiant que la sessió resulta massa llarga.
- En quant a la diferència i qualitat entre grups, és una valoració habitual entre els cursos i s'identifica que la problemàtica té un doble origen.
 - a) En l'èmfasi o importància que els estudiants atorguen de forma exagerada en els continguts relatius al desenvolupament d'un objectiu vers un altre inclòs en el mateix cas. En alguns casos mediada o fomentada pel professor guia i responsable del grup de referència.
 - b) La problemàtica s'origina en el si del cas, incloent: la forma d'elaborar-lo, l'adequació de la literatura, la pertinença de les preguntes guia, els objectius, que en alguns casos es dibuixen de forma borrosa, creant una enorme dificultat per la seva identificació en el grup d'estudiants, l'elaboració incompleta del manual del tutor... per tal de superar aquests errors es podria realitzar una revisió en profunditat en el si de cadascun dels casos considerant la pertinença i propietat de cadascun dels apartats i objectius que el conformen.

Tercer. Totalment en desacord

- Manquen coneixements per desenvolupar el cas treballat. El professorat considera que per desenvolupar el cas no requereix l'adquisició de coneixements previs.

Conclusions i prospectiva

Com a conclusió general, s'observa que l'experiència de la sessió plenària genera l'escenari idoni per la comunicació i expressió verbal dels i entre alumnes el que suposa una oportunitat excepcional per consolidar i incorporar nous coneixements aconseguint un aprenentatge significatiu i consistent.

Els resultats obtinguts en aquest estudi mostren com la implementació de la sessió plenària al finalitzar l'ABP, ha suposat a l'estudiant una millora en el seu procés d'aprenentatge i això

queda demostrat en l'avaluació positiva que en fan d'aquesta activitat (86%), ja que reconeixen la possibilitat d'unificar criteris en la resolució dels objectius d'aprenentatge, alhora els ajuda a comprendre millor els continguts d'aprenentatge proposats, tot i així, també cal remarcar que, en alguns casos, mostren el desacord de la realització de la sessió plenària, ja que la consideren una repetició dels continguts treballats a les sessions tutorialis i en conseqüència resulta una pèrdua de temps.

Per altra banda, considerem que la sessió plenària és l'espai on l'estudiant pot adquirir competències transversals ja que ha d'elaborar una presentació al grup-classe i per tant això suposa saber parlar en públic, aconseguir una capacitat de síntesi per presentar els continguts en un marc de temps preestablert, utilitzar les eines informàtiques vigents en aquest cas, el Power-point, adquirir la capacitat d'elaborar, estructurar i presentar de forma clara, didàctica i entenedora les dades, els resultats i les conclusions clau relatives al cas. Un resultat a afegir és l'objectivació de la millora de la transmissió de coneixement amb la presència d'un públic expert, incloent la integració del vocabulari de la ciència adequat en cada cas en particular. Considerem que la sessió plenària és l'escenari ideal per fomentar la pràctica comunicativa dels estudiants aconseguint reduir l'angoixa i l'estrès identificada com la coneguda por escènica, que de forma lògica i habitual s'instaura i que, amb la pràctica comunicativa s'aconsegueix controlar.

S'observa una diferència entre els estudiants de primer i tercer en relació a l'adquisició de competències transversals, ja que els estudiants de segon i tercer ho valoren com un espai per l'adquisició d'aquestes 3,2%, mentre que, en el cas dels estudiants de primer no li donen encara aquest valor. Lògicament el resultat s'interpreta com que els estudiants de primer al ser més novells no són capaços d'identificar clarament les competències.

L'estudiant de tercer reclama una millora en l'organització d'aquesta sessió. En el curs de tercer es planifiquen dues sessions plenàries. En la primera d'elles es detecten problemes per part del 16% dels estudiants, els quals es milloren significativament en la segona sessió. Com a resultat en aquesta darrera la valoració és positiva sobre els canvis produïts d'un 15%.

Cal destacar la possibilitat d'interacció entre els estudiants i els professors experts, cosa que permet acabar de complementar els aprenentatges adquirits durant les sessions d'ABP, també ofereix al professor/a la possibilitat d'evidenciar possibles mancances en la construcció dels objectius o resultats presentats per part dels estudiants.

Per tant seria convenient continuar apostant per la millora d'aquestes sessions, fomentant-les i millorant la informació en relació als objectius plantejats com estratègia pedagògica en aquestes sessions plenàries. Amb l'expressat en els paràgrafs anteriors, proposem les següents accions:

Utilitzar estratègies per la seva presentació que augmentin el grau de satisfacció de l'estudiant així com també demostrin l'adquisició de competències. També pensem que siguin avaluades i per tant, que sigui per l'estudiant motiu d'incentiu per la seva participació.

Per tal d'augmentar el grau de satisfacció de l'estudiant caldria utilitzar estratègies d'avaluació de manera que l'estudiant valori i reconegui la feina feta. Els aspectes a valorar podrien ser: La forma de presentació com l'adequació i l'equilibri entre els apartats, la capacitat de síntesi, la coherència en el desenvolupament dels objectius, l'adequació en la presentació didàctica (resultats, mapes conceptuals, gràfics), la inclusió d'unes conclusions, les habilitats comunicatives, la utilització eines informàtiques i, la capacitat de resposta davant de preguntes o suggeriments.

Per tal d'incrementar el grau de significació d'aquesta sessió plenària i donar-li més èmfasi, força i rellevància, proposem fer més publicitat, establir criteris d'avaluació clars i coneguts, continuar tenint un feed-back per part dels estudiants, incloent l'avaluació de la sessió i dels professors, adjuntar propostes concretes de millora, que tots els professors/eres implicats en les sessions tutorialis estiguin presents en el desenvolupament de la sessió plenària i com a responsables dels grups avaluïn amb profunditat el procés i el resultat final i també siguin avaluats. Millorar els aspectes logístics de la sessió (connexions informàtiques, el rol dels estudiants, que els presentadors de les conclusions s'asseguin a primera fila, respecte dels temps assignats a cada grup, etc.).

Tots aquests elements exposats en els paràgrafs anteriors tindran un valor i significat si considerem i acceptem la millora contínua dels processos d'ensenyament-aprenentatge. Esperem que, en un futur no massa tardà, amb les millores que s'han incorporat en base a les anàlisis dels resultats registrats, s'aconsegueixi consolidar la sessió plenària de forma satisfactòria amb un alt grau d'acceptació de l'estudiant i del professorat implicat.

Bibliografia

Barrows, E.J., Lyte, G., Butterworth, T. (2002). An evaluation of problem-based learning in a nursing theory and practice module. *Nurse Education in Practice*, (2), 55-62.

Boud, D., Feletti, G.I. (1997). *The Challenges of Problem-Based Learning*, (2a ed). Kogan Page Ltd., London:autors.

Branda, L. (2001). Aprendizaje basado en problemas, centrado en el estudiante. Dins: *Apuntes para un cambio curricular en Argentina*. Jornadas de Cambio Curricular de Medicina de la Universidad de Buenos Aires: Organización Panamericana de la Salud. p.79-101.

DeMarco, R., Hayward, L., Lynch, M. (2002). Nursing students' experiences with and strategic approaches to case-based instruction: a replication and comparison study between two disciplines. *Journal of Nursing Education* 41(4) ,165-175.

Grup de treball sobre EES de la CRUE (2002). Informe tècnic. *El crédito europeo y el sistema educativo español*. Recuperat 12 gener 2009, a: <http://www.crue.org/espaeuero/encuentros/credito-vigo2002.pdf>.

Lonser, VM., Abbot, R., Allen, K., Davidhivar, R. (2006). Implementation of problembased learning in a final semester comprehensive nursing course. *Health Care Manag*, 25 (2), 184-93.

Milligan, F. (1999). Beyond the rethoric of problem-based learning: emancipating limits and links with andragogy. *Nurse Education Today* ,19, 548-555.

Molina Ortiz, JA., García González, A., Pedraz Marcos, A., Antón Nardiz, MV. (2003). Aprendizaje basado en Problemas: una alternativa al método tradicional. *Revista de la Red Estatal de Docencia Universitaria*,3, (2), 79-85.

UNESCO (1998). *Declaración Mundial sobre la Educación Superior en el siglo XXI: Visión y acción*. Conferencia Mundial sobre la Educación Superior. París. Recuperat 30 febrer 2009 a: <http://www.unesco.cl/pdf/actyeven/ppe/boletin/artesp/47-6.pdf>.

Vygotsky, LS. (1978). *Mind in society: the development of higher psychological processes*. Cambridge. University Press.

Qüestions i/o consideracions per al debat

1. Com es podria incentivar la participació dels estudiants a la sessió plenària?
2. Per tal de dinamitzar la sessió plenària seria més convenient disminuir el temps total de la seva durada?